ધોરણ : 9

संस्कृत

पाठ : ९

उपकारहतस्तु कर्तव्य:

स्वाध्याय

प्रश्न 1. अधोलिखितेभ्यः विकल्पेभ्यः समुचितम् उतरं चिनुत -

(1) पुरुषैरधिष्ठितः शकारः कीदृशः आसीत् ?

(क) पाशबद्धः (ख) पश्चाद्बाहुबद्धः

(ग) प्रसन्नः (घ) दुःखितः

(2) 'किमहं यद् ब्रवीमि तत् क्रियते'। इति वचनं कस्य ?

(क) नगरजनस्य (ख) शर्विलकस्य

(ग) शकारस्य (घ) चारुदत्तस्य

(3) 'एवं तर्हि श्वभिः खाद्यताम् ।' एतद् वाक्यं कः वदति ?

(क) शूद्रक:

(ख) चारुदत्तः

(ग) शर्विलक:

(घ) शकार:

(4) शकारः आश्चर्यम् _____ अस्मि ।

(क) जीवितः

(ख) प्रत्युज्जीवितः

(ग) उज्जीवितः

(घ) मुक्तः

(5) कः _____ सन्देहः ?

(क) ततः (ख) यतः

(ग) अत्र (घ) इत:

(6) सः _____ सह निर्गच्छति ।

(क) पुरुषैः (ख) पुरुषं

(ग) पुरुषाय (घ) पुरुषः

(7) शर्विलक: _____ प्रति पश्यति ।

(क) चारुदत्ताय (ख) चारुदत्तं

(ग) चारुदत्तेन (घ) चारुदत्तात्

(8) यदि एवं _____ श्वभिः खाद्यताम् ।

(क) तदा (ख) यत्र

(ग) तत्र (घ) तर्हि

प्रश्न 2. रेखाङ्कितपदानां समासप्रकारं लिखत -

(1) अहह! अभयम् अभयं <u>शरणागतस्य</u> ।

➢ शरणागतस्य - द्वितीया तत्पुरुष समास

(2) आः अपनीयताम् अयं <u>चारुदत्तपार्धात्</u> ।

➢ चारुदत्तपाश्र्थात् – षष्ठी तत्पुरुष समास

(3) <u>उपकारहतः</u> कर्तव्यः ।

➢ उपकारहतः - तृतीया तत्पुरुष समास

प्रश्न 3. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत-

(1) शकारः चारुदत्तम् उपसृत्य किं कथयति?

➢ शकारः चारुदत्तम् उपसृत्य कथयति , “आर्यचारुदत्त, परित्रायस्व, परित्रायस्व ।”

(2) नेपथ्ये पौराः किं कथयन्ति?

➢ नेपथ्ये पौराः कथयन्ति, "व्यापादयत, किनिमित्तं पातकी जोव्यते?”

(3) कृतापराधः शत्रुः यदि शरणमुपेत्य पादयोः पतितः तदा किं करणीयम्?

- कृतापराधः शत्रुः यदि शरणमुपेत्य पादयोः पतितः तदा सः शस्त्रेण न हननीयः (हन्तव्यः वा)।

(4) उपकारेण कः हतः?

- उपकारेण कृतापराधः शत्रुः शकारः हतः (स्यात) ।

प्रश्न 4. उदाहरणानुसारं शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

उदा., पुरुषेण	पुरुषाभ्याम्	पुरुषैः
(1) पापस्य	पापयोः	पापानाम
(2) पादस्य	पादयोः	पादानाम्
पादे	पादयोः	पादेषु
(3) पौरः	पौरौ	पौराः
(4) आर्यचारुदत्तम्	आर्यचारुदत्तौ	आर्यचारुदत्तान्
(5) मुक्तः	मुक्ती	मुक्ताः

प्रश्न 5. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उतराणि गुर्जरभाषायां लिखत।

(1) શકારે શેનું ફળ ભોગવવાનું છે ?

➢ રાજાના સાળા સકારે વસંતસેનાને ગૂંગળાવીને મારી નાખી હતી અને પોતે કરેલી આ હત્યાનો આરોપ તે ચારુદત્ત ઉપર મૂકે છે. આ કુકર્મનું તેણે ફળ ભોગવવાનું છે.

(2) શકાર હવે ચારુદત્તને કયા રૂપમાં જુએ છે ?

➢ શકાર હવે ચારુદત્તને આર્યપુરુષ અને સર્વકલ્યાણકારી સ્વામી તેમજ પોતાના એકમાત્ર શરણસ્થાન રૂપે જુએ છે.

(૩) શર્વિલક શકારને કેવો દંડ આપવાનું વિચારે છે ?

- શર્વિલક શકારને બહુ કડક દંડ આપવાનું વિચારે છે. તે કહે છે કે આને મજબૂત રીતે બાંધીને ખેંચો; પછી કૂતરાઓથી આને ફાડી ખવડાવો; આને શુળીના માંચડે ઊભો રાખો અથવા કરવત વડે આને વહેવરાવી દો.

Thanks

For watching